N°. 33. Donderdag 13 Augustus 1914. 14de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

KOLONIAAL
ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST";
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Vrijwilligers Indischgasten.

In de op 9 dezer gehouden vergadering van Indischgasten werd met groote meerderheid besloten om zoo spoedig mogelijk zich aan te sluiten tot een afzonderlijk korps of tot een groot onderdeel van een der reeds bestaande vrijwilligerskorpsen. Het ligt in de bedoeling om rekening te houden met ieders geschiktheid voor de te presteeren diensten en er zal gelegenheid zijn zich aan te melden tot vorming o.a. van een wielrijderskorps, een burgerwacht of een ander politiekorps.

Voor aanbieding van administratieve diensten zal er echter geen gelegenheid bestaan.

De aanmelding ten kantore van „Oost en West", Heulstraat 17 of Laan van Meerdervoort 187, blijft dagelijks geopend van 10—12 uur voorm. en 2—4 uur namiddags.

Voortgang van Handel en Bedrijven.

In een vorig artikel is gewezen op den eisch om ook tegen molest te kunnen blijven verzekeren, wil de Nederlandsche handelsvlag blijven varen. Op het verband van scheepvaart en bedrijven werd gewezen. Een niet minder groot belang blijft de voorziening van steenkool zoowel voor de nationale handelsvlag als voor tal van bedrijven, groot en klein hier te lande. Wij houden ons natuurlijk overtuigd, dat de directiën der scheepvaart-maatschappijen het steenkoolvraagstuk geheel onder de oogen hebben gezien; waar hier alleen op wordt gewezen is, dat de steenkool voor de scheepvaart alleen onvoldoende zoude zijn om de nijverheid op gang te houden. Van onze eigen steenkolenmijnen kan natuurlijk niet te veel worden gevorderd, daarvoor is de exploitatie van nog te jongen datum en wordt, juist in deze omstandigheden, het gemis aan Nederlandsche deskundige werkkrachten gevoeld; maar juist daarom is de aanvoer van steenkolen ter zee, hoe ook, van des te meer overwegend belang.

Er zijn officieele maatregelen getroffen om den uitvoer van verschillende artikelen te verbieden. Wat daarbij de aandacht trekt is, dat het groote verbod zich ook uitstrekt tot levensmiddelen, waarvan zeer groote voorraden aanwezig zijn. De vraag rijst, vermits de binnenlandsche consumptie gedekt blijft voor 8 à 12 maanden, of dergelijke voorraden niet voldoende zouden mogen worden geacht. Door iedere beperking van het uitvoerverbod herkrijgt de handel de vrije beschikking over waardevolle goederen, welke de liquide-middelen van het land vergrooten. Wijze voorzichtigheid is geboden, bezuiniging en beperking ook in vele diensten geraden, maar een ramp zoude het zijn, indien, uit voorzorg alleen, bedrijven werden stopgezet, die bij juiste verdeeling van de aanwezige voorraden zouden kunnen blijven werken. Dat de verbinding tusschen Nederl.-Indië en het neutrale moederland geregeld blijft functioneeren is voor het Nederlandsch aanzien in de Koloniën van het hoogste belang.

Bureau voor Handelsinlichtingen, Dr. O. Kamerlingh Onnes, Oudebrugsteeg 16, Tel. 1182 N. en 3782 N., Amsterdam.

Amsterdam, 10 Augustus 1914.

Terecht merkte de heer O. K. O. onlangs in De Zeepost o. m. op: „Dat de verbinding tusschen Ned.-Indië en het neutrale moederland geregeld blijft functioneeren is voor het Nederlandsch aanzien in de koloniën van het hoogste belang".

Verspreide Berichten.

De Indische bannelingen.

De Inl. arts Tjipto Mangoen Koesoemo vertrekt 22 dezer met het s.s. Goentoer van Rotterdam naar Ned.-Indië.

Moge zijne gezondheid spoedig algeheel hersteld zijn, zoodat hij zich bij aankomst op Java met volle kracht kan wijden aan de pestbestrijding.

Westerafd. Borneo.

Blijkens een 10 dezer uit Nederlandsch-Indië ontvangen telegram omtrent de ongeregeldheden in de residentie Westerafdeeling van Borneo is in Montrado een Europeesch sergeant onbeduidend gewond, terwijl een Amboneesch fuselier zwaar gewond en een inlandsch fuselier gesneuveld is.

B. A. J. van Wettum. †

Blijkens hier te lande ontvangen telegrafisch bericht is overleden de heer B. A. J. van Wettum, ambtenaar voor Chineesche zaken en adviseur voor Japansche zaken in N. O. Indië.

Indische dienst.

Voor den dienst in Ned.-Indië is bestemd A. de Waart te 's-Gravenhage, om tijdelijk te worden benoemd tot leeraar in de physiologie aan de school ter opleiding van Ind. artsen te Weltevreden; W. Treffers, te 's-Gravenhage, voor veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst; C. G. la Fontaine, te 's-Gravenhage; W. Z.

Het Vredespaleis, dat door geschenken van alle natiën werd versierd.

Teekening van HAHN in „De Notenkraker".

DE SCHENKERS KOMEN!

* * *

Prentbriefkaarten worden ook verspreid, waarop het Vredespaleis te koop wordt aangeboden als zijnde „*failliet*".

Moge het voorbestemd zijn tot de plaats, waar, over niet te langen tijd, de vrede gesloten worden zal.

Marcella, te Delft, beiden voor adspirant-ingenieur bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken.

Suriname.

Nieuwsbladen uit Suriname hebben ons niet bereikt, zoodat onze wekelijksche rubriek dezen keer zeer kort zal zijn.

Welken terugslag de oorlogstoestand op onze kolonie zal hebben, is moeilijk vooruit te zien. De Regeering zij er op bedacht dat het tot moeilijkheden kan leiden zoo de landbouwondernemingen geen contanten hebben om de arbeidsloonen der immigranten uit te betalen. Wij vertrouwen dat Regeering en Bestuur de noodige maatregelen hebben genomen. Onder de gegeven omstandigheden verdient het overweging een oorlogsschip, voorzien van een toestel voor draadlooze telegraphie in Suriname te stationneeren, daar het zou kunnen gebeuren dat de onderzeesche Fransche kabel onbruikbaar werd.

Curaçao bezit een draadloos station, zoodat het oorlogsschip daar minder noodig is.

* * *

Waar in tijden van spanning, als wij nu beleven, de gedachten al heen kunnen dwalen. De moeilijkheden ontstaan door het slechts eenige dagen ontbreken van het metalen ruilmiddel, brachten ons inwillekeurig voor den geest dat een dergelijke toestand langer dan een eeuw in onze West-Indische kolonie heeft bestaan, waardoor men herhaaldelijk zijn toevlucht heeft moeten nemen tot het uitgeven van kaartengeld, dat spoedig deprecieerde.

De geschiedenis van het muntwezen op Curaçao vindt men in de uitnemende studie van Mr. G. J. Fabius in „De Economist" van November 1913.

* * *

Ons wordt toegezonden een door den heer James L. O'Connor te Paramaribo uitgegeven boekje „Netherland Guiana, South America".

Het boekje bevat, behalve vele aardige kiekjes, de portretten van onze Koningin, van den gouverneur Baron van Asbeck en van onzen consul-generaal te Londen, den heer Maas. Aan het slot zet de schrijver uiteen wat hij met de uitgave beoogt. Hij wil aan hen, die geld willen beleggen in tropische landen, inlichtingen geven. Bij het lezen van zijn geschrift, zegt de heer O'Connor, moet men niet vergeten dat Nederlandsch Guiana van Europa in 15, van New-York in 8 dagen te bereiken is, dat het bestuur volkomen stabiel is, dat er rechtvaardige wetten bestaan tot bescherming van het kapitaal; dat vreemdelingen en vreemd kapitaal er welkom zijn en men er op vertrouwen kan dat het gouvernement alles doet wat goed en redelijk is; goedkoope arbeidskrachten worden door het gouvernement verschaft uit Britsch-Indië en Java; de kolonie is gezond; de verkeersmiddelen, zoowel binnenlandsche als buitenlandsche zijn voortreffelijk; het leven is betrekkelijk goedkoop en ieder, die de kolonie wenscht te bezoeken kan met de comfortabele booten van de K. W. I. Maildienst voor ƒ450 een retourbiljet Amsterdam—Paramaribo verkrijgen, geldig voor zes maanden.

Wij hopen dat het geschriftje van den heer O. Connor zal bijdragen om de kolonie in het buitenland meer bekend te maken.

WAT DE INLANDER ZEGT.

De Anti-S.-I.-Beweging.

De „Pantjaran Warta" bericht, dat de afdeelingen Semarang, Koedoes, Godong en Kendal van de „S. I." als rechtspersoon erkend zijn. Toch gaat de anti-S. I.-beweging voort ons te haten en te vervolgen. Zij is er op uit ons te vernietigen, verdacht te maken, een slechten naam te bezorgen. Gelukkig, dat ons Gouvernement wijs genoeg is om dat alles niet te gelooven, wat ten onzen nadeele verteld wordt. Wij begrijpen het niet, dat niet allen meewerken om den Inlander te verheffen. Men moet bestuurslid van de S. I. geweest zijn, om de vele klachten der Inlanders te weten over het onrecht dat hun aangedaan wordt door vele particulieren en landheeren vooral, ook zelfs door de politie.

Wij Inlanders zijn in hun oog geen cent waard. Eén enkel blaadje thee vertegenwoordigt voor hen een veel hoogere waarde dan het leven van een Inlander. Hoe willekeurig gaan ze met onze goederen te werk. Wordt er wel ooit voldoende werk gemaakt, o.a. van diefstal, straatroof en lichamelijke kastijdingen, ons aangedaan. Maar o wee, als zoo'n geit van een Inlander, vooral als hij lid van de S. I. is, in een theetuin een enkel blaadje thee heeft opgegeten! Een drukte wordt daarvan gemaakt, alsof het een roofpartij gold.

De vooruitgang onder Inlanders.

De „Bintang Soerabaja" schrijft, dat het met den vooruitgang en de ontwikkeling van den Inlander nog niet bijster goed gesteld is. Wij hebben wel enkele scholen en vereenigingen, maar weinig intellectueelen, bij de meesten is de drang naar vooruitgang slechts grootdoenerij en naäperij. Het zaad der ontwikkeling is uitgestrooid, doch in plaats van in goede aarde, veelal op steenen terecht gekomen, waar 't geen voedsel vond, dood is gegaan. De „Kaoem Moeda" zal het niet aangenaam vinden dit te moeten aanhooren, maar het is toch goed de waarheid niet te verbloemen. Wij zijn nog verre niet daar, waar wij wezen moeten en kunnen. 't Is beter onze fouten te erkennen en ons best te doen er verbetering in te brengen. Wij worden nog steeds als kwart menschen door andere volken beschouwd. Om hiervan weer een nieuw staaltje mee te deelen: In de „Tjahaja Hindia" stond onlangs een relaas van een Inlander, die een zeereis gemaakt had. Hij reisde met vele anderen 2e klas. De zee was onstuimig, zoodat de meeste passagiers last van zeeziekte hadden en aan den kant van de boot lagen. Opeens kwam de stuurman ons gelasten naar den anderen kant van de boot te verhuizen, waar reeds andere passagiers als banding (een vischsoort)opgestapeld lagen. Wat moest er met het dek gebeuren, dat nu vrij geworden was? Nieuwsgierig vroegen wij ons dit af. Wel...... daar moest plaats gemaakt worden voor een Europeesch adjudant-onderofficier, die zijn kindje in een wagentje voortduwde en pret had voor tien. Daarom moesten wij Inlanders als vee aan den anderen kant opgepakt blijven liggen! En zoo is er nog veel meer, dat ons pijn doet. Kijk maar eens naar het reizen met de spoortreinen. Hoe fatsoenlijk wij ons ook gedragen en kleeden, toch trekken de Europeanen een vies gezicht, als zij samen met ons in één wagon plaats moeten nemen.

Wat is tot nu toe het resultaat van al onze vereenigingen? Nihil! De kleine man is nog altijd even arm gebleven, omdat hij nog altijd even zorgeloos en verkwistend is. Zelfs een regent met een tractement van ƒ1200 per maand heeft schulden, net zoo goed als zij die met een tractement van ƒ10 of ƒ15 's maands moeten rondkomen. Geen wonder, dat de hulpschrijver een ander aanstoot om van geld voorzien te worden en dat de Javaan door zijn eigen landgenoot wordt uitgezogen. Waar is de leiding die de hooggeplaatsten, de meer ontwikkelden, aan de lageren zouden geven? Wie geven ons het voorbeeld? Overal heerscht ten onzent willekeur en knevelarij. En wie profiteeren nog het meest van de Inlanders? De vreemdelingen. Harmstrong's circus b.v. zou hier niet elk jaar weerkomen, als de Inlanders het niet telkens volle tenten bezorgden. „De Ooster Indiaan bevrachtte Neerlands vloot met 's werelds overvloed" werd vroeger gezegd, maar kan nu nog herhaald worden. En de Arabieren, onze geloofsgenooten, profiteeren in het geniep nog 't meest van dit land en zijne inheemsche bevolking. Dit wordt niet altijd duidelijk genoeg gezegd! Is het, omdat zij van het heilige land afkomstig zijn? Schrijver eindigt met een beroep te doen op de verdraagzaamheid der In-

Teekening van A. M. Luyt in de „Gazette de Hollande".

De kleine dwerg Servië: Als ik zeg één, twee, drie . . . . vliegen zij allen elkander te lijf.

landers om toch te komen tot de zoo noodige eensgezindheid, welke zich tot nu toe wel in woorden, maar niet in daden heeft uitgesproken.

De Bedevaarten.

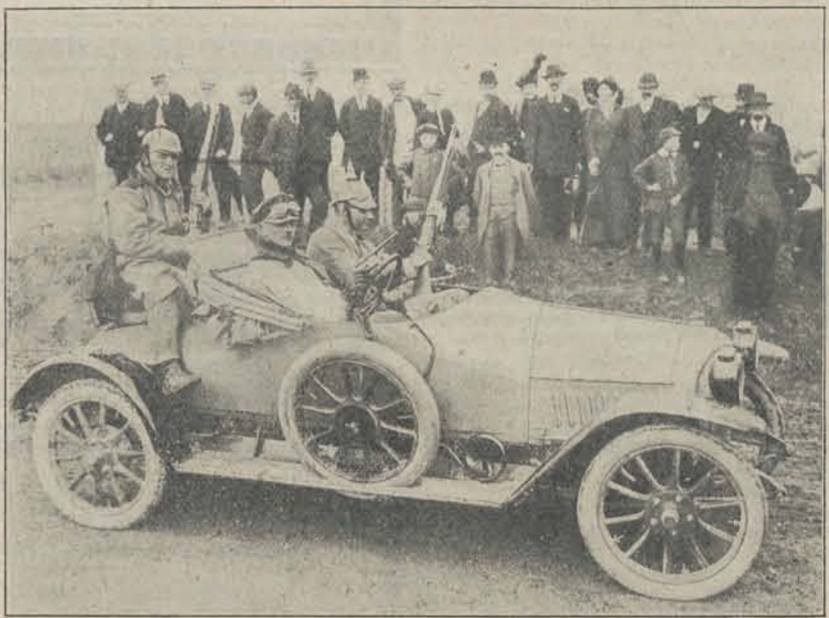
De hoofdredacteur Goenawan van de „Pantjaran Warta", die in dit blad over zijne reizen naar Palembang, Djambi en Singapore en ook over de bedevaart geschreven heeft, maakt nu verder bekend, dat een boot van een zekere Stoomvaart Maatschappij in Singapore den 7en September 1914 — 16 Sjawal 1332 — te Batavia zal komen om passagiers voor Mekka mee te nemen. De passagekosten bedragen *f* 185 per ticket voor één persoon. Kinderen beneden de 10 jaren betalen half geld; beneden de 3 jaren zijn zij vrij. De aanvragen moeten worden ingediend bij Goenawan voornoemd. Kramat No. 72 Weltevreden.

Over de bedevaarten schrijft Fakir in de „Pembrita Betawi" het volgende: Zooals er ééns in 't jaar voor de verschillende vruchten een moesim (jaargetijde), is, is er ook een moesim hadji, een tijd voor de aspiranten, die ter bedevaart naar Mekka trekken. Wat een drukte is 't dan te Tandjong Priok. 't Is, of daar een jaarmarkt gehouden wordt: mannen en vrouwen, oud en jong, groot en klein, jongelingen (djedjaka) en maagden (perawan), bruin en geel en zwart, alles ziet men daar vereend, door elkaar krioelen op deze aanlegplaats. Tandjong Priok is dan niet zoo zeer een verzamelplaats van aspirant-hadjis, als wel de markt voor vraag en aanbod van jonge mannen en jonge vrouwen, waar liefdesbetrekkingen worden aangeknoopt, te zien aan de monsterende, taxeerende blikken over en weer. Zij komen daar niet zoo zeer om vertrekkende familieleden uitgeleide te doen, als wel om te zien en gezien te worden, zoo keurig mogelijk uitgedost. De S. S. maakt goede zaken met den verkoop van plaatskaarten; de kooplieden verdienen een aardig duitje. Ook de zakkenrollers hebben een goeden dag. Zij storen zich niet aan de agenten van politie, die druk heen en weer loopen en toch niets doen. Hier en daar een geschreeuw, dat men zijn geld of beurs verloren heeft. Veel geld wordt met het gaan naar Mekka vermorst en weggegooid. Indien op voordeelkundige wijze en in samenwerking gehandeld werd, zou een groote boot gekocht kunnen worden, alleen bestemd voor den overvoer van alle hadjis naar Mekka. O, wat is 't jammer, dat de eensgezindheid nog niet in ons volk wortel geschoten heeft. De meesten weten niet, dat zoo'n gang naar het heilige land juist de broederschap en de eensgezindheid bevorderen moest. Doel schijnt voornamelijk om met den titel van „hadji" terug te keeren en dan in het oog van den dommen landgenoot een hoog verheven, „heilig" personage te wezen. Ik wil hiermee niets te kort doen aan den heiligen ernst, waarmee sommigen naar Mekka gaan, maar lezer, ik vraag u zelf af. Hoevele hadjis zijn er niet geweest, die later veroordeeld werden als moordenaars, bedriegers enz. Hoe velen staan lang niet te goeder naam en faam bekend? Hoe kan 't ook anders; zoolang nog zoo velen naar Mekka gaan, die hun vrouw en kinderen onverzorgd achterlaten, die de helft van hun have en goed verkochten, alleen maar om de reis heen en terug te kunnen betalen! 't Ware te wenschen, dat alle hadjis terugkwamen in hun land als een „licht" voor hun volk, als vraagbaak en voorganger des geloofs.

artikelen om de bevolking op de hoogte te houden of te brengen van hetgeen zij weten moet, maar deze bladen worden door de Inlanders weinig of niet gelezen, omdat zij er niet op geabonneerd zijn. De meeste Inlanders kunnen niet lezen. Geen wonder, dat er meer stommerikken dan pintere lui zijn. Hoe wil een bevolking aan den vooruitgang deelnemen, als zij nog niet veel om onderwijs geeft. Vandaar al de onzin, die gedebiteerd wordt en de oneenigheid, die er onder haar heerscht. De menigte blijft dientengevolge dom, al schreeuwt de Inlandsche pers ook om onderwijs, om meer en beter onderwijs. Het is zoo jammer, dat zij die dom zijn, door al dit geschreeuw, zich mede reeds knap en ontwikkeld wanen, en daarom moeielijk te overtuigen zijn, dat zij nog zooveel moeten leeren. Vroeger toen er nog geen S. I. was, bestond er meer vrede en eensgezindheid onder de Inlandsche bevolking. En toch werd er langzaam en zeker aan de volksontwikkeling gewerkt. Nu schreeuwt men, vraagt naar ontwikkeling, maar gedraagt er zich niet naar, is druk, roerig en onbeschoft tegenover Europeanen en Chineezen.

Een Duitsch-Chineesche Maatschappij.

Niet lang geleden — alzoo de „Perniagan" — vernamen wij uit een Reutertelegram, dat in Berlijn een groote maatschappij gevormd zou worden met Duitsch en Chineesch kapitaal, om de belangen van deze beide volken in het Chineesche Rijk te behartigen en te bevorderen. Aan het hoofd zouden hoogstaande mannen uit de financieele en handelswereld van Berlijn komen te staan. Dit bericht heeft alle Chineesche harten met blijdschap vervuld. Iedereen hoopte op de bevestiging daarvan. Die verwachting is nu zekerheid geworden. De bedoeling is: met en door het kapitaal dezer maatschappij kennis en wetenschap binnen het bereik van de Chineesche bevolking te brengen, waardoor een band tusschen deze beide volken zal worden gelegd, die bevorderlijk zal zijn aan den handel dezer beide landen. Scholen, vereenigingen, handelshuizen, sanatoria zullen worden opgericht. Nieuwe wegen zullen worden aangelegd, de Chineesche studenten in Duitschland gesteund, enz. Ongetwijfeld zal niet alleen China, maar ook Duitschland, met deze associatie gebaat zijn, wat ons groot genoegen doet. Duitsche artikelen zullen dan gemakkelijker hun weg in China vinden, alles ten voordeele van Duitschland's handel in Oost-Azië. In verband hiermee, merkt de schrijver op, dat het N. I. Gouvernement zijn Chineesche onderdanen als stiefkinderen behandelt. Waarom wordt hier in N. I. geen hoogeschool opgericht? Een Indische Universiteit zou aan alle landaarden, ook Europeanen en Inlanders ten goede kunnen komen. Maar ook aan stiefkinderen. Op welke plaatsen, in welke afdeelingen worden Chineezen toegelaten voor de vervulling van 's lands betrekkingen? Het Gouvernement gebruikt ons slechts als majoor, kapitein, luitenant of wijkmeester onzer eigen stamgenooten. De titel van Mr. of Dr. kan men slechts in Europa verkrijgen. Op een plaats ergens op Java woont een rijke Chineesche handelaar. Hij heeft twee zoons, die hij een hoogere opleiding heeft laten geven. De eene verkreeg het diploma van ingenieur, de andere van een handelsschool. Maar de Regeering neemt hiervan geen de minste notitie. Het onderwijs bracht hun in maatschappelijk opzicht dus geen voordeel aan. Gelukkig, dat de vader geld heeft. Wat zou er anders van hen terecht komen? Laten wij er op aandringen, dat alle lands betrekkingen ook voor ons N.-Ind. Chineezen open staan, als het blijkt, dat wij daarvoor de vereischte kundigheden bezitten. Laten wij dan ook om een Universiteit vragen, opdat ons nageslacht de vruchten plukke van den boom, dien wij hebben helpen planten.

Luitenant SANDEN, Ordonnance-officier, die van uit de Duitsche voorposten nabij Luik naar het hoofdkwartier gaat. De auto rijdt op Belgisch-, de toeschouwers staan op Nederlandsch gebied.

WAT DE CHINEES VERTELT.

De Inl. vooruitgang uit Chineesch oogpunt.

De „Perniagan" geeft ook het oordeel van een Chinees over den vooruitgang van den Inlander. Deze zegt: de doorsnee Inlander geeft niet veel om onderwijs; van dien zoogenaamden drang bij hem naar ontwikkeling bespeuren wij niet veel. Vele drukkerijen zijn opgericht, verschillende kranten worden uitgegeven met lezenswaardige

Van Vreemde Koloniën.

Evenmin als uit onze koloniën bereikten ons berichten uit den vreemde. Onder de oorlogstijdingen stond vermeld:

De inneming van Pont Loma, en de bezetting van de

Duitsche kolonie Togo door de Engelschen en Franschen.

Daardoor is de strijd overgebracht naar de Goudkust van Afrika. Terecht merkt het „Alg. Hbld." daarbij op: „Het was nu juist niet een groot heldenfeit deze totaal onverdedigde kolonie in bezit te nemen. Want volgens de Engelsche berichten werd geen tegenstand geboden, volgens de Duitsche waren alleen de weinig talrijke politietroepen er met het handhaven der orde belast. Deze hadden zich bij de nadering der Engelschen met den gouverneur en de weinige blanken naar het achterland begeven.

Maar het feit is belangrijk, omdat het toont, dat nu reeds de Duitsche kolonies worden bezet, wat den Engelschen een zeker bezitrecht geeft, bij de finale afrekening. De Duitschers hadden, volgens de mededeeling van Sir Edward Grey in het Lagerhuis, aan Engeland neutraliteit voorgesteld onder voorwaarde, dat zij de integriteit van Frankrijk in Europa wilden waarborgen, maar die der kolonies niet. Het was dus hun plan, hun koloniaal bezit ten koste van Frankrijk uit te breiden.

Nu worden, door de samenwerking van Engeland en Frankrijk, de Duitsche koloniën bedreigd.

En het zou niets te verwonderen zijn als de bezetting van Togoland door de bezetting van andere kolonies werd gevolgd. De Duitsche Schutzpuppe in die kolonies is wel bestemd tegen een binnenlandschen opstand of een inlandschen vijand op te treden, maar niet tegen een buitenlandschen vijand."

* * *

Uit vele Engelsche koloniën komen toezeggingen van hulptroepen, zoo uit Canada, Australië, Zuid-Afrika en zelfs uit Britsch-Indië.

Een telegram van 10 Augustus uit Weenen meldt: De verklaring van Japan, dat het zijn houding afhankelijk maakt van de gebeurtenissen in Oost-Azië, wordt uitgelegd in dien zin, dat Japan zich in den Europeeschen oorlog onzijdig zal houden, daar er geen reden is om aan te nemen, dat de oorlog ook in Oost-Azië zal ontbranden.

* * *

De „Times" bevestigt, dat een besluit van den Egyptischen ministerraad den oorlogstoestand heeft afgekondigd.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Het belang van onze Nijverheid bij Ned.-Indië.

Neerlandia van Augustus schrijft:

„Werd in het Juli-Neerl.-nr. gewezen op de groote voordeelen, die de scheepsbouw in Nederland trekt van de N.-I. Paketvaart-Mij., thans moet melding gemaakt worden van eene uiting die aanspoort tot meer geestkracht bij de Nederlandsche nijveren.

De heer D. H. de Vries, directeur der Moluksche Handelsvennootschap, sprekende voor de vergadering van de Mij. van Nijverheid te Zwolle, de beteekenis schetsende van Nederl.-Indië als afzetgebied voor nijverheidsproducten en er op wijzende, dat dit gebied zich gaandeweg belangrijk gaat uitbreiden, waarschuwt de Nederlandsche nijverheid te zorgen in tijds zich een aandeel in den afzet daarheen te verzekeren.

Buitenlanders gaan ons daarin voor.

Nederlandsche fabrikanten schijnen zich moeilijk aan te passen aan de eischen, die de Oostersche afnemers stellen. „De Indische orders moeten meestal zooveel mogelijk blijven binnen het kader, dat de fabrikant zich gevormd heeft; vallen zij daar buiten, dan zijn zij hier meestal onuitvoerbaar". Buitenlandsche fabrikanten regelen zich naar de eischen der afnemers.

Deze waarschuwing mag wel ter harte genomen worden. Het is gemakkelijk orders uit te voeren, opgedragen door een veerkrachtige Mij. als de Paketvaart, die de Nederl. nijverheid steunen wil; iets anders is 't, de voelhorens uit te steken, om gewaar te worden, wat in een afzetgebied precies verlangd wordt en zich daarnaar te regelen. Zou daar niet wat aan haperen? Het Indische afzetgebied is groot, zet zich steeds uit, en de buitenlandsche nijveren zijn waakzaam en wakker.

Men kan de rede van den heer De Vries vinden in „De Indische Mercuur" van 7 Juli j.l.".

Deli en de Zending.

„Het is bekend, dat de Zending in Deli, het bekende tabaksland van Sumatra, op verzoek der Tabaksmaatschappijen is ondernomen. Weinigen weten, hoeveel de Maatschappijen voor dit doel bijdragen. Het gaat met dat werk, gelijk met alle werk, dat niet gedragen wordt door de gaven der liefde, het is weinig bekend, niemand bekommert er zich om. Het komt wel terecht; het Ned. Zend. Gen. zendt mannen en de Tabaksmaatschappijen betalen.

Nu moet het werk uitgebreid worden en de Maatschappijen maken bezwaar om hun bijdragen te verhoogen en zoo komt het groote publiek te weten hoe de vork in de steel zit.

De Maatschappijen brachten tot dusverre jaarlijksch *f* 17.000 samen, de Regeering betaalde een belangrijk bedrag aan subsidiën voor het onderwijs enz. en zoo werd de Delimissie, met haar vijf zendelingen op drie Zendingsposten en 32 filialen, met 49 onderwijzers, zonder al te veel bezwaar voor de kas, gaande gehouden. Maar Zending wil altijd uitbreiding en de Maatschappijen willen dividenden en zoo komt men nu tot een beroep op de liefdadigheid dergenen, die de zending steunen.

Zal het lukken? Het is te hopen! Men mag waarlijk niet gering schatten de bijdrage van 17 mille van de Maatschappijen. Men kan gemakkelijk zeggen: „Die Maatschappijen hebben geld genoeg, die kunnen er desnoods wel een nulletje achter zetten". Maar men moet eens vragen of er nog meer Maatschappijen in onze Oost of onze West zijn, die met zulk een bijdrage de zending steunen".

„Hulde aan de Deli-maatschappijen!" schrijft het Augustus-nummer van de Macedoniër, aan welke Zendingsperiodiek het bovenstaande is ontleend.

„De Indiër" en de oorlog.

No. 42 van het weekblad „De Indiër" opent met een artikel van zijn medewerker „Ardjoena", hetwelk als volgt aanvangt:

„Wij hadden niet gedacht, dat er een verband zou komen te bestaan tusschen deze beiden, daar waar de werkzaamheid van „De Indiër" zoo ver weg ligt van het oorlogsterrein, althans zooals dit zich thans laat aanzien.

Edoch, het heeft niet mogen zijn.

De Hoofdredacteur, Frans Berding, die nog kort geleden aan den anonymus X. vroeg of deze naast hem zou willen vechten, als dit noodig mocht zijn (X. antwoordde daarvoor te oud te zijn), heeft zich voor het feit gesteld gezien, dat hij toen schertsend suggereerde.

Hij is, in zijn functie van reserve-luitenant, opgeroepen, en thans reeds onder de wapenen; we weten niet eens waar.

Voor „De Indiër" is dit wèl een groote moeilijkheid.

Berding gaf al zijn tijd en krachten aan het redactioneele gedeelte, was eigenlijk degeen, op wien alles dreef.

Ten einde na te komen den plicht tegenover de abonné's, hebben enkele vaste medewerkers op zich genomen, zoo goed en kwaad als 't gaat, de redactie te voeren, vertrouwende dat deze force majeure bij die abonné's genoeg welwillendheid zal wekken, om eventueele leemten in hun redactioneele gaven met de noodige vergevensgezindheid te betrachten".

Leden van landraden.

Onder dit opschrift schrijft „Javaan" in No. 11 van het Weekblad voor Indië:

„Wie kent niet het type van een z.g.n. vast lid van den landraad? Een gepensionneerd Inlandsch bestuursambtenaar, reeds op jaren, ja zelfs stokoud, die niet meer goed hoort en ziet, maar die toch nog gewichtig doet. Een oudambtenaar met 6 à 8 kruisjes achter den gebogen rug. Zoo'n persoon is een rechter, die beslissen moet over de vrijheid van den mede-mensch. Een rechter echter, die bijna nooit of nimmer een wetboek leest. Teekent vonnissen, die hij heelemaal niet begrijpt, aangezien deze in het Nederlandsch opgesteld zijn en het lid gewoonlijk die taal niet verstaat.

Het is voorwaar een bespotting voor de rechtspraak. Gebeurt het niet dikwijls, dat zoo'n lid blanco vonnissen teekent?

Het is immers voor hem hetzelfde, of hij een blanco vonnis teekent of een geschreven vonnis. Wat verwacht men van zulke rechters? Immers niets! De president is in de praktijk dan ook de eenige rechter en niemand anders.

De leden zeggen in de meeste gevallen slechts „begimana Kandjeng toean!" of „moefakat". Zij zitten ergo slechts voor den vorm. De regeering heeft wel bepaald, dat een categorie actief dienende Inlandsche bestuursambtenaren ambtshalve leden zijn van den landraad, maar ze nemen zelden zitting. Zij hebben ook wel wat anders te doen dan zittingen bij te wonen. En al namen zij dikwijls deel aan de zittingen, dan toch is het nog geen gezonde toestand. Een Inlandsch bestuursambtenaar is in de praktijk meer „politie"-man dan „jurist" en voor de onpartijdigheid is hij als rechter niet geschikt. Het ware m.i. beter, dat de regeering vaste kundige leden bij den landraad aanstelde met een inkomen van pl.m. *f* 200 à *f* 250 in de maand. Het tegenwoordige systeem om de z.g. vaste leden slechts te betalen met *f* 2.50 à *f* 3 per zittingsdag is wel is waar goedkoop maar zeer te veroordeelen".

Particuliere landen op Java.

De Indische Mercuur van 4 Augustus bevat het volgende (aan de Javabode ontleende) bericht:

„Nadat in het begin van dit jaar de verklaring, dat het algemeen nut de terugbrenging tot het domein vordert, was uitgesproken ten opzichte van het particuliere land Tanah Abang en in de vorige maand ten aanzien van een 35-tal landen in Noord Tangerang, is in de „Javasche Courant" van Vrijdag 26 Juni eene op dienzelfden dag vastgestelde ordonnantie afgekondigd, waarbij eene verklaring van den voormelden aard is uitgesproken ten aanzien van de Pamanoekan en Tjiasemlanden, die gedeeltelijk tot gouvernementsgrond zullen worden gemaakt.

Deze laatste verklaring komt geheel onverwacht. Van het aanhangig zijn van plannen betreffende Tangerang waren wij niet onkundig gebleven, doch die ten aanzien van de Krawangsche landen zijn niet ruchtbaar geworden.

Deze landen beslaan, naar bekend is, eene zeer groote uitgestrektheid van meer dan 300.000 bouw en beslaan een drietal districten, n.l. Pamanoekan, Soebang en Segelaherang der afdeeling Krawang. Het zielental bedraagt ongeveel 215.000 en de tegenwoordige aanslag in de verponding 27 ton.

Welk gedeelte dier landen tot landsdomein zal worden gemaakt, zal bij eene nadere ordonnantie worden bepaald.

Lettende op de bedoeling, die voorgezeten heeft bij de wet aangaande het onteigenen van particuliere landen zoowel bewesten als ten oosten van de Tjimanoek, ligt het voor de hand, dat de thans vastgestelde ordonnantie betrekking heeft op die gedeelte van de landen, welke geoccupeerd worden door de bevolking, waarop zij rechten, erfpachtsrechten in den regel, uitoefent.

Vermoedelijk zijn aan den thans genoemden maatregel niet vreemd de moeilijkheden, welke zich nog kort geleden hebben voorgedaan tusschen den landeigenaar en de opgezetenen over de door laatstgenoemden op te brengen belastingen.

Wij beschikken op het oogenblik niet over gegevens, aanwijzende welke gedeelten der landen in kultuur gebracht zijn en welke nog woest en door de bevolking geoccupeerd worden.

De nog niet ontgonnen gronden zullen vermoedelijk wel, voor zoover zij niet noodig geoordeeld worden voor uitbreiding van de nederzettingen der bevolking, bij den landheer eigendom blijven.

Onder het tegenwoordig beheer worden de ontginningen geleidelijk uitgebreid, ook is men bezig aan de verbetering der irrigatie. Naast padi, katjang en klappers leveren de landen koffie, thee, ficus en verdere producten voor de Europeesche markt.

De pestbestrijding in Noordoost Kediri.

De heer M. van Geuns schrijft in No. 11 van het Weekblad van Indië:

„De vorige week ben ik een kijkje wezen nemen in het Noord-Oostelijk gedeelte van het gewest Kediri, in het Pareesche. Hier kiest de wreede pest nog steeds haar slachtoffers, zij het op minder groote schaal dan in de rampspoedige afdeeling Malang.

Maar in het Pareesche laat de bestrijding zeer veel te wenschen over. Zij geschiedt niet energiek, ondoeltreffend. Er zijn geen handen genoeg om den kamp tegen de sluipende ziekte te voeren en ook ontbreekt het aan hulpmiddelen. Verder wordt met de bevolking vrij onhebbelijk omgesprongen: wanneer ergens een geval van pest geconstateerd wordt, moeten de bewoners in de omgeving hun huizen verlaten en elders een goed heenkomen zoeken bij familie, vrienden en kennissen. Het spreekt wel van zelf, dat dit lang niet altijd gemakkelijk gaat en tot gegronde ontevredenheid aanleiding geeft.

Het ergste is echter, dat de feitelijke bestrijding der pest lijkt op „Spielerei". Met de ontzwavelingsmethode, den

lezers van dit weekblad bekend en in het Malangsche toepassing vindend, bereikt men dat alle levende wezens in een woning — dus ook de ratten met hun vlooien — gedood worden. In het Pareesche wordt aan het ontzwavelen zoo goed als niet gedaan; enkel wordt gebruik gemaakt van een stof, petrosol genaamd — drie deelen petroleum en één deel groene zeep — om er het inwendige der huizen mee te bespuiten. Hierbij wordt blijkbaar verwacht, dat de rattenvlooien zoo minzaam zullen zijn juist op de plaats te gaan zitten waar het straaltje petrosol terecht komt.

De evacuatie-barakken in het Malangsche ontbreken in het Pareesche; alleen heeft men hier enkele kleine gelegenheden om pestlijders en „contactpersonen" te isoleeren.

Hieronder vindt men een foto van een pestwoning, door mij bezocht in de desa Gadoengan, waar juist een doode pestpatiënt was uitgedragen. Men ziet de woning van buiten, het dak van pannen ontdaan. Een kiekje binnen in het huis blijkt te zijn mislukt.

Dan geef ik hier nog een paar kiekjes van barakjes, waar enkele pestpatiënten en lieden uit hun omgeving kunnen worden opgenomen. Veel bijzonders is het niet. Opmerkelijk, dat de barakken omgeven waren door geribd dakijzer — 't welk elders in de peststreken heelemaal „uit de mode" is".

Ingezonden.

Pension Bredius, Sweelinckplein 15, Den Haag.

8 Augustus 1914.

Geachte Redactie.

In uw blad van 30 Juli j.l., dat mij, van een reis teruggekeerd, eerst heden onder de oogen kwam, lees ik, dat mijn naam genoemd wordt onder de vaste medewerkers van het Chineesche weekblad „Tjhoen Tjhioe". Indien inderdaad van mijn naam op deze wijze is gebruik gemaakt, geschiedde dit zonder mijn machtiging en ook buiten den Nederlandschen redacteur van genoemd Chineesch blad, den heer Henri Borel, om, wien ik ter zake om inlichting vroeg.

Met dank voor de plaatsing

hoogachtend,

Mr. P. H. FROMBERG.

Mededeelingen.

Van de Afd. 's-Gravenhage:

☞ *Bureau en Leeszaal van de Afdeeling 's-Gravenhage, Laan van Meerdervoort 187, zal van af 29 Juli tot en met 10 Augustus gesloten zijn.*

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Concept-notulen van de Algemeene Vergadering, gehouden op 11 Juli 1914, te 's-Gravenhage.

Aanwezig de leden van het hoofdbestuur: C. R. Bakhuizen van den Brink, voorzitter; E. F. Grooss, wd. secretaris; A. A. C. Harting, penningmeester; mevrouw J. E. van Oeveren—van Schaik, W. J. Beck, J. H. Calmeijer, L. A. H. Lamie, F. E. Luitjes, H. W. Scheuer en C. de Vries, waarvan de heeren Calmeijer en Lamie tevens optreden als afgevaardigden, respectievelijk van de afdeelingen Apeldoorn en Arnhem;

voorts de afgevaardigden: S. van Lier Ez. en Jos. Polak Jz., Amsterdam; W. C. L. Snijders, 's-Gravenhage; J. P. Th. J. Brondgeest en H. F. Wagenaar Reisiger, Haarlem; E. Rijke, Leiden; M. A. Bouman, studenten-afd. te Leiden; A. de Willigen, Nijmegen; A. Enthoven en J. F. H. Bontenakel, Utrecht;

zoomede de leden: Mevr. G. van Beresteijn—Tromp, Mej. A. J. van Loghem, Mej. M. M. G. Maarschalk, Mevr. E. F. Nijenhuis—van Beuzekom, Mej. C. E. Worthington, J. G. W. van Driel Krol, H. W. Ouland en J. A. Soetens.

1. De Voorzitter opent ten 2½ uur de vergadering met een gloedvolle rede, welke als hoofdartikel is afgedrukt in het „K. W." van 16 Juli j.l. No. 29.

2. De notulen van de vorige algemeene vergadering, den 16en Aug. 1913 te Haarlem gehouden, worden ongewijzigd goedgekeurd. Eveneens de jaarversiagen over 1913 van de Vereeniging (3), van den Inlichtingendienst (4) en van de Studie-Commissie (5).

6. Bij de behandeling van het verslag over het Kol. Arbeids- en Informatie-bureau merkt de heer Brondgeest op, dat van de jongelieden, die door bemiddeling van het bureau geplaatst worden, geen geldelijke bijdrage mag worden gevraagd, zooals dit aanvankelijk geschied was; dit strijdt n.z.m. tegen het ethisch beginsel van de Vereeniging. Ook zou het z.i. aanbeveling verdienen om den Inlichtingendienst geheel op te heffen en de werkzaamheden van dat bureau over te brengen naar het Informatiebureau, hetgeen vermindering van personeel en daarmede vermindering van kosten zou geven.

Ook de heer van Lier zegt zich moeilijk met die geldvordering te kunnen vereenigen. Hij zelf helpt menigmaal te Amsterdam jongelieden aan werk, waarvoor hij niets in rekening brengt en waarbij hij door de werkgevers steeds met open armen wordt ontvangen. Ook de vereeniging „Hou en Trouw" helpt nu en dan jongelieden aan een betrekking en rekent dan alleen de administratiekosten. Waar anderen voor hunne diensten geen of slechts weinig geld vragen, zou onze Vereeniging dit ook kunnen. Het zou n.z.m. in het belang der vereeniging zijn, daar de geholpen jongelieden dan in Indië dankbare leden der vereeniging zouden blijven en daarvoor propaganda maken.

De Voorzitter zegt, dat de heeren zich een verkeerde voorstelling van het Arbeidsbureau maken en raadt hun om eens de werkwijze op dit bureau te komen zien. Het is iets geheel verschillends of een particulier persoon nu en dan bij bekenden en voor bekenden zijn bemiddeling aanbiedt tot het plaatsen van een paar jongelieden of dat men een speciaal bureau daarvoor ingericht heeft, waarbij uit het geheele land dagelijks vele aanvragen van werkzoekenden inkomen, welke alle moeten worden behandeld. Het aanhouden van zulk een bureau kost geld; er moet veel geadverteerd worden; de correspondentiekosten en drukloonen moeten betaald, enz. De directeur en de secretaris ontvangen geen noemenswaardige traktementen, eigenlijk meer toelagen ter tegemoetkoming in de kosten, welke zij noodwendig moeten maken. Het bedrag dier kosten moet toch ergens uit gevonden worden. Het bureau is gesticht door de bijdragen van eenige personen en instellingen met belangen in Indië, doch moet nu verder voor eigen inkomsten zorgen; het is niet meer dan billijk, dat de jongelieden, die geplaatst worden, daaraan mede bijdragen. De hoop, door ons gekoesterd, dat het bureau ook door de Regeering zou worden belast met het aanmoedigen van candidaten voor Gouvernementsbetrekkingen in Indië en daardoor moreel en financieel krachtiger zou worden, is niet verwezenlijkt. Het bestuur moet thans rijpelijk overwegen welke maatregelen genomen moeten worden en zelfs nagaan of een algeheele opheffing niet aan de orde behoort te komen. Hij dankt de voorgaande sprekers voor de betoonde belangstelling; het hoofdbestuur zal hunne bezwaren nader overwegen.

De heeren Brondgeest en van Lier — uit naam hunner afdeelingen sprekende — zijn van meening, dat de werkgevers en de leden der vereeniging tot de kosten voor de instandhouding van het bureau moeten bijdragen en zoo dit niet mogelijk is, een algeheele opheffing in het belang zou zijn van den goeden naam der vereeniging.

De heer Enthoven vraagt of de werkgevers wel voldoende bekend zijn met het bestaan van het bureau, of reeds circulaires zijn rondgezonden en pogingen in het werk gesteld om hen als lid voor het bureau te winnen; waarop de Voorzitter mededeelt, dat dit reeds is geschied en nog geschiedt, maar nog niet met het gewenschte resultaat.

De heer Wagenaar Reisiger meent, dat de Minister van Koloniën, het verslag van deze vergadering lezende, tot geheel ander inzicht zal komen dan de heeren, die de opheffing van het bureau zouden verkiezen. Op de motieven door „Oost en West" aangehaald ter verkrijging van Regeeringssubsidie schijnt de Regeering niet te hebben kunnen ingaan. Wanneer bekend zal zijn, dat wij de pogingen om Nederlandsche jongelieden naar Indië te helpen, misschien zullen moeten staken uit gebrek aan geld, twijfelt hij niet of de Regeering zal tot het geven van subsidie bereid zijn. De Voorzitter merkt hiertegen op, dat minder de motieven door „Oost en West" bijgebracht, den Minister genoopt hebben tot het aanvragen van gelden ten behoeve van het Arbeidsbureau, dan wel de overtuiging van Z.E., dat ons bureau beter dan het Ministerie voor propaganda kan zorg dragen en door persoonlijk onderzoek en opwekking door middel van zijn directeur, betere, vollediger gegevens omtrent de adspiranten kan verzamelen, waarmede de overigens geheel zelfstandige keuze voor de Regeering zeer vergemakkelijkt zou worden.

De heer Polak vindt deze aangelegenheid zoo urgent, dat daarover reeds dadelijk een beslissing genomen moet worden. N. z. m. zal geen der leden bezwaar maken tegen een verhooging met ƒ 0.25 of ƒ 0.50 van hunne contributie ten behoeve van dat bureau; hiermede zouden de kosten daarvan gedekt zijn. De Voorzitter heeft er bezwaar tegen, dat zulk een belangrijke aangelegenheid zoo overijld wordt behandeld. Het bestuur en ook de algemeene vergadering zijn daarop niet voorbereid. Hij neemt de ontvangen wenken dankbaar aan en zal de noodige voorbereidingen voor een definitief voorstel treffen.

Hierna wordt dit verslag goedgekeurd.

7. De Voorzitter leest een schrijven voor van de commissie van onderzoek naar de rekening en verantwoording van 1913, waarin wordt voorgesteld, deze goed te keuren en den penningmeester onder dankbetuiging te déchargeeren.

De heer Brondgeest merkt op, dat het bedrag, uitgegeven voor propaganda, al bijzonder gering is. Nu ƒ 5000 zijn gekapitaliseerd en dus het legaat Post weer geheel aanwezig is, acht hij den tijd voor verder kapitaliseeren voorbij; alle beschikbare inkomsten moeten nu z.i. worden uitgegeven in het belang van de vereeniging en wel in het bijzonder voor de propaganda.

Naar aanleiding hiervan deelt de Penningmeester mede, dat onder het hoofd „propaganda" alleen gebracht zijn de frankeerkosten voor de circulaires. De overige propaganda is niet vermeld; indien daarvoor alles in rekening was gebracht wat billijkheidshalve in rekening had kunnen zijn gebracht, zou ons budget ver zijn overschreden. De propaganda voor het Kol. Weekblad, zoomede de colportage voor de advertentiën zijn tot voor korten tijd geheel kosteloos verricht door een der hoofdbestuursleden. Tijdens zijn ziekte geschiedde dit door beroeps-colporteurs, die echter, het zij terloops opgemerkt, niet zooveel succes hadden als bedoeld hoofdbestuurslid.

De Voorzitter merkt op, dat de heer Harting hier speciaal de propaganda voor het Kol. Weekblad op het oog heeft. 't Is waar, het hoofdbestuurslid, wiens naam de heer Harting niet genoemd wil hebben, heeft door zijn kosteloos verrichte colportagediensten, het weekblad

voor duizenden guldens bevoordeeld en wij zijn hem daarvoor zeer erkentelijk, doch de heer Brondgeest bedoelt hier propaganda voor de vereeniging in 't algemeen en dan wil hij zeggen, dat z.i. al onze werkzaamheden op propaganda gericht zijn.

De rekening en verantwoording wordt goedgekeurd onder dankbetuiging aan den penningmeester, den heer Harting.

8. Bij de behandeling van de begrooting voor 1915 zegt de heer Brondgeest, dat de afdeeling Haarlem met genoegen gezien heeft, dat de advertentiën in het Kol. Weekblad zooveel opbrengen. Hij hoopt, dat dit den inhoud van dat blad ten goede zal komen, want een goed weekblad is z.i. het beste propagandamiddel. Zoo zou daarin b.v. de behandeling van de Indische begrooting in de Kamers kunnen worden besproken.

De Voorzitter onderschrijft de meening over de belangrijkheid van een goed weekblad als propagandamiddel; hij hoopt ook, dat het mogelijk zal zijn, door betere betaling, meer medewerkers te verkrijgen. Omtrent de behandeling van de begrooting kan hij zich echter niet dadelijk met het denkbeeld van den vorigen spreker vereenigen, de groote moeilijkheid daarbij blijft, daarvoor een bekwaam persoon te vinden en naar verdiensten te beloonen, die zich buiten de partijpolitiek weet te houden, terwijl de plaatsing van eenvoudige Kamerverslagen ook te ontraden is, omdat die reeds in alle dagbladen worden opgenomen en dus veel te laat onder de oogen van de leden zouden komen, zoodat wij onze plaatsruimte beter voor andere onderwerpen kunnen besparen.

De heer van Driel Krol sluit zich geheel bij den heer Brondgeest aan. Ook hij acht verder kapitaliseeren niet gewenscht en geeft in overweging, meer geld ter beschikking te stellen voor de redactie van het Kol. Weekblad om daarmede den inhoud van dat blad te verbeteren, door het plaatsen van meer hoofdartikelen.

Nu het Kol. Weekblad toch ter sprake is, verzoekt de heer Bouwman omtrent den inhoud daarvan eenige wenschen van de studentenafdeeling te Leiden te mogen overbrengen. Zij zou n.l. gaarne zien, dat de rubriek „Uit de O. I. mail" meer uitgebreid werd en niet ten achter stond bij die van de groote bladen. Ook zou zij onder het persoverzicht gaarne de Nederlandsche bladen in Indië besproken zien. Tenslotte vraagt zij om het blad in een kleiner formaat uit te geven „zooals b.v. „Neerlandia", zoodat het gemakkelijker te bewaren is.

Mevrouw van Beresteijn—Tromp antwoordt, als presidente van de redactie-commissie, naar aanleiding van het gesprokene, dat deze niets aangenamer zou zijn dan het Kol. Weekblad steeds beter en mooier te maken, indien daarvoor slechts geld beschikbaar ware. Gaarne zou de redactie-commissie artikelen ontvangen over belangrijke onderwerpen van leden uit Indië zelve, deze zouden een bijzondere aantrekkelijkheid aan het blad geven. Wat de uittreksels uit de Indishe bladen betreft, deze dienen meer als aanvulling en kunnen niet te veel plaatsruimte innemen, omdat zij voor de meeste lezers nieuws zouden bevatten, waarvan zij uit de Indische dagbladen reeds kennis hadden kunnen nemen, terwijl het formaat van ons blad zoo gekozen is in het belang van de adverteerders en met het oog op de kosten.

De heer Enthoven zegt, dat nu en dan lijsten van benoemingen en van passagiers in het weekblad worden opgenomen; n.z.m. is het gewenscht deze geregeld en volledig te geven of anders de opname geheel te staken; nu geven zij aanleiding tot verwarring.

Ook hierop antwoordt de presidente der Redactie-Commissie, dat dit een kwestie van plaatsruimte is: Ze worden, zooveel mogelijk, geregeld geplaatst.

Niemand meer het woord verlangende, dankt de Voorzitter voor de gegeven wenken en wordt de begrooting gearresteerd.

9. De Voorzitter stelt voor om de commissie van verificatie, bestaande uit de heeren Mr. J. H. Andries, A. H. G. Fokker en W. van der Zijl, den bijzonderen dank der algemeene vergadering over te brengen voor de nauwgezetheid, waarmede zij zich van hun taak hebben gekweten. Tot zijn leedwezen moet hij mededeelen, dat de heer van der Zijl, door vertrek naar Indië, verhinderd is wederom in deze commissie zitting te nemen. Hij geeft in overweging beide eerstgenoemde heeren uit te noodigen ook voor 1914 als leden der financieele commissie hunne op prijs gestelde diensten te willen blijven bewijzen en den heer A. B. J. Prakken — tot heden plaatsvervangend lid — uit te noodigen de plaats van den heer van der Zijl in deze commissie te willen vervullen, met de heeren Ch. P. Blok, A. K. Nolthenius en W. F. L. Boissevain als plaatsvervangende leden. Welke voorstellen algemeen bijval vinden.

10. De Voorzitter verzoekt den heeren J. F. H. Bontenakel, S. van Lier Ez. en A. de Willigen het stembureau te willen vormen, waarna de vergadering overgaat tot de verkiezing van 10 hoofdbestuursleden, ter vervulling van de vacatures ontstaan door overlijden van het lid E. A. H. van der Heide, door vertrek van de leden. J. G. M. van Driel Krol (secretaris), W. F. L. Boissevain en W. J. Beck en door periodiek aftreden van de leden A. B. J. Prakken (onder-voorzitter), C. de Vries, T. Gerdes Oosterbeek, L. A. H. Lamie, Mevr. M. Ten Bosch—Bosscher en H. W. Scheuer.

Het aantal uitgebrachte stemmen bedraagt 35, t.w. de voorzitter 1, Amsterdam 5, Apeldoorn 3, Arnhem 3, den Haag 6, Haarlem 4, Leiden 2, Studentenafdeeling te Leiden 4, Nijmegen 3, Utrecht 4 (Breda, Groningen en Rotterdam zijn niet vertegenwoordigd); hiervan voor ondervoorzitter 31 op den heer R. Zuijderhoff; voor secretaris 35 op den heer E. F. Grooss; voor leden 35 op Mej. N. Worthington en de heeren T. P. Aimerood, J. P. H. J. Brondgeest, F. Gerdes Oosterbeek, L. A. H. Lamie, H. W. Scheuer en C. de Vries en 31 op mevr. M. Ten Bosch—Bosscher, die dus allen gekozen zijn; terwijl de heer A. B. J. Prakken en mej. M. M. G. Maarschalk ieder 4 stemmen verkregen resp. voor onder-voorzitter en lid.

De verkozen leden, voor zoover ter vergadering aanwezig, namen de benoeming aan.

De Voorzitter richt een woord van dank tot de afgetreden hoofdbestuursleden voor hunne aan de Vereeniging bewezen diensten en namens het hoofdbestuur nog in het bijzonder tot den afgetreden onder-voorzitter, den heer A. B. J. Prakken voor de veeljarige aangename samenwerking.

11. Thans zijn de statuten-wijzigingen aan de orde.

De voorgestelde wijziging van art. 5 wordt zonder stemming goedgekeurd.

De 4e alinea van dat artikel zal thans luiden: „Leden zijn zij, die eene jaarlijksche contributie van minstens f 2.50 betalen, met dien verstande, dat zij, die reeds lid zijn op f 1.—, f 1.50 of f 2.— 's jaars, tot geen hoogere contributie verplicht zijn";

terwijl als laatste alinea aan dat artikel wordt toegevoegd:

„Leerlingen van inrichtingen van M.U.L.O.-, middelbaar- of gymnasiaal onderwijs en van vakscholen, kunnen tegen betaling eener jaarlijksche contributie van minder dan f 2.50, met een minimum van f 0.50, het recht verkrijgen, de van de Vereeniging uitgaande vergaderingen, lezingen, enz. bij te wonen. Zij hebben geen stemrecht en ontvangen niet het orgaan der Vereeniging. Op de contributie dezer jongelieden is het bepaalde in artikel 13 niet toepasselijk."

Bij de voorgestelde wijziging van artikel 10 vraagt de heer Brondgeest om de redactie daarvan anders te doen luiden. De Voorzitter betuigt zijn leedwezen, dat de geachte spreker zijn voorstel niet te voren schriftelijk heeft ingediend, daar het nu — onvoorbereid als wij zijn — niet mogelijk is de consequenties daarvan rijpelijk te overwegen. De heer Brondgeest ziet dit in en neemt zijn verzoek terug, waarna de door het hoofdbestuur voorgestelde wijziging zonder stemming wordt goedgekeurd. De laatste drie alinea's van dit artikel zullen thans luiden: „De binnen het gebied eener afdeeling wonende leden der vereeniging staan geldelijk en administratief onder het bestuur dier afdeeling. Hierop kan echter door het hoofdbestuur uitzondering worden gemaakt voor afdeelingen van bijzondere corporaties, als b.v. studenten- of jongelieden-afdeelingen."

„De buiten eene afdeeling wonende leden staan geldelijk en administratief onder het hoofdbestuur der Vereeniging, met dien verstande, dat aan iemand, lid zijnde eener afdeeling, bij verhuizing naar eene plaats niet tot eenige afdeeling behoorende, op zijn daartoe aan het hoofdbestuur gedaan verzoek, door dat bestuur kan worden vergund als lid dier afdeeling beschouwd te blijven."

„Het grensgebied der afdeelingen wordt, in overleg met de afdeelingsbesturen, door het hoofdbestuur vastgesteld."

„Geschillen omtrent het bepaalde in de laatstvoorgaande drie alinea's, worden beslist door het hoofdbestuur."

Bij het voorstel tot wijziging van artikel 13, deelt de Voorzitter mede, dat het hoofdbestuur het wenschelijk acht, dit voorstel thans niet in behandeling te nemen. Het was noodig geworden om de middelen van het hoofdbestuur eenigszins te versterken, doch de afdeeling den Haag heeft tegen de voorgestelde wijze waarop billijke bezwaren ingebracht en een nadere motiveering verzocht. Het hoofdbestuur wil die afdeeling hierin gaarne tegemoet komen en een volledig overzicht van de baten en lasten doen samenstellen, om daarna opnieuw een voorstel te doen. Dit voorstel wordt eveneens zonder stemming goedgekeurd.

12. Het Dagelijksch bestuur wordt met algemeene stemmen gemachtigd op de statutenwijzigingen de goedkeuring der Regeering te vragen en desvereischt de door de Regeering gewenschte formeele veranderingen ter verkrijging van die goedkeuring aan te brengen.

13. Mededeelingen.

a. Betreffende het Koloniaal Weekblad werd reeds alles besproken bij de behandeling van de begrooting, zoodat niemand daarover meer het woord verlangt.

De Voorzitter wil echter op deze plaats nogmaals een woord van dank richten tot den heer W. van der Zijl voor de diensten welke hij, als administrateur van het K. W., van de oprichting af, geheel belangeloos heeft bewezen.

b. Omtrent de Koloniale tentoonstelling te Semarang deelt de Voorzitter mede, dat, hoewel het aanvankelijk niet mogelijk scheen daarbij uit te komen met het oog op onze beperkte middelen, na overleg meten door welwillende medewerking van het Nederlandsch Comité voor die tentoonstelling, het ten slotte toch gelukte aldaar een stand te verkrijgen in de afdeeling voor inzendingen van socialen en maatschappelijken aard van de Nederlandsche sectie, waar de aandacht op de werkzaamheden onzer vereeniging zal worden gevestigd. Wij zullen daar exposeeren een gekleurde plaat in olieverf, waarvan een verkleinde foto ter verigering aanwezig is en een nog kleiner formaat, als vignet, op het Kol. Weekblad is gedrukt; verder alle door onze vereeniging uitgegeven werkjes, onze statuten en circulaires en het Kol. Weekblad.

Mevrouw van Beresteijn-Tromp verzoekt, om het bedoelde vignet weer van het Kol. Weekblad te verwijderen, daar het de semetry van het hoofd van het blad verstoort. Zij geeft in overweging om het cliché voor het vervaardigen van sluitzegels te gebruiken; de uitgifte daarvan zal een goed reclame-middel zijn.

Dit denkbeeld vindt in de vergadering algemeenen bijval.

De Voorzitter wil het gaarne in overweging nemen, maar vreest, dat de kosten te hoog zullen zijn. Hierop deelt de heer Soetens, secretaris der afdeeling 's-Gravenhage mede, dat die afdeeling reeds het plan heeft gevormd om die sluitzegels te doen vervaardigen, doch dat de kosten niet meevallen.

Deze laatste mededeeling ontlokt den heer Van Driel Krol de opmerking, dat de afdeeling den Haag met dit plan hare bevoegdheid te buiten zou gaan, daar het maken van een dergelijke propaganda voor de geheele vereeniging, uitsluitend behoort tot de taak van het hoofdbestuur.

c. Ook betreffende het Kol. Arbeids- en Informatiebureau werd reeds alles uitvoerig besproken bij de behandeling van het jaarverslag van dat bureau, zoodat niemand daarover meer het woord verlangt.

d. Aangaande de plannen tot samensmelting van de Vereeniging „Moederland en Koloniën" met de Vereeniging „Oost en West" deelt de Voorzitter mede, dat het Dagelijksch bestuur zich indertijd heeft gewend tot de besturen van de Nederl. Afd. van de Ned. Ind. Maatschappij van Nijverheid en Landbouw en van de Vereen. „Moederland en Koloniën" met het denkbeeld om door nadere samenwerking te geraken tot één krachtige vereeniging. Het bestuur van de Maatschappij van Nijverheid weigerde, omdat het meende, dat het streven der beide vereenigingen te veel uiteenliep; het bestuur van Moederland en Koloniën" was tot overleg bereid. Door een commissie uit de beide besturen werd het voor en tegen van een samensmelting breedvoerig nagegaan en een verslag opgemaakt. Een en ander vereischt echter nog nadere overweging en bespreking, alvorens tot een voorstel te kunnen overgaan.

14. Op de vraag van den Voorzitter of een der afdeelingen er prijs op zoude stellen, in 1915 de Jaarlijksche Algemeene Vergadering te ontvangen, oppert de heer Brondgeest de meening, dat dit recht thans wel aan de afdeeling Amsterdam toekomt.

De heer van Lier, afgevaardigde van die afdeeling, zegt, dat hij — hoewel hiertoe niet gemachtigd — wel durft verklaren, dat dit de afdeeling Amsterdam zeer aangenaam zal zijn. Waarop besloten wordt, omtrent het houden van de volgende Jaarlijksche Algemeene Vergadering te Amsterdam met het bestuur der afdeeling Amsterdam te zijner tijd nader te overleggen.

15. De heer Polak verzoekt thans het woord om nogmaals terug te komen op het denkbeeld om in Nederland een koloniale tentoonstelling te houden. N. z. m. moet zulk een tentoonstelling in Nederland gehouden worden om aan het Nederlandsche publiek een aanschouwelijke voorstelling te geven van het streven naar ontwikkeling in- en van den vooruitgang van Indië. Daar de Vereeniging „Oost en West" ook alles over heeft om de belangen van Indië vooruit te brengen, doet hij nogmaals een beroep op het bestuur om hierin voor te gaan en een comité in te stellen ter voorbereiding van de maatregelen om na de tentoonstelling te San Francisco, een koloniale tentoonstelling te Amsterdam te houden. Een persoon van hooge positie en ook de afdeeling Amsterdam zijn het met zijne zienswijze eens en hij heeft reeds een circulaire ter verspreiding ontworpen.

De Voorzitter geeft den heer Polak in overweging zijn voorstel op schrift te stellen. Deze zegt, dat hij reeds zooveel daarover geschreven heeft en verzoekt die correspondentie aan den voorzitter ter hand te mogen stellen, waarop de voorzitter hem toezegt een en ander in overweging te zullen nemen.

De heer van Lier wenscht een lans te breken voor onze koloniën in West-Indië. Tot zijn vreugde constateert hij, dat aan de belangen van die koloniën een ruime plaats wordt ingeruimd in het Koloniaal Weekblad. Die koloniën verdienen onze belangstelling, want er zijn geen trouwer Nederlanders dan hare bewoners. Hij is vele jaren in de West geweest en kan dit verzekeren. De West-Indische koloniën zijn op het oogenblik economisch zwak; er is een tijd geweest, dat dit anders was, dat daar bloei heerschte. Het is de plicht van Nederland, dat toen van de baten genoot, om nu alles in het werk te stellen, opdat die gelukkige dagen daar wederkeeren.

De Voorzitter dankt den vorigen spreker voor zijne sympathieke woorden en twijfelt niet of het zal onzen leden in die gewesten aangenaam aandoen, indien zij die in het verslag van deze vergadering zullen lezen.

Naar aanleiding van de gevoelvolle woorden van den heer van Lier, herinnert mevrouw van Beresteijn-Tromp er aan, dat op het oogenblik in „Boeatan" een tentoonstelling wordt gehouden van „West-Indische Huisvlijt". Zij roept de leden op om deze te komen bezichtigen en in „Boeatan" de thee te komen gebruiken.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de Voorzitter, onder dankbetuiging aan allen voor de getoonde belangstelling, de vergadering, met den uitroep: „Op naar Boeatan!"

De Secretaris,
E. F. GROOSS.

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Frederik Hendriklaan 155.**

Vijf Dames voor pianolessen.
Een Heer voor muzieklessen.
Een Dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
Twee Dames voor teeken- en schilderlessen.
Twee Dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.
Eene Dame voor lessen in de Fransche taal.
Vijf Dames als kinderjuffrouw naar Indië.
Een Dame als hoofd der huishouding.
Een dame voor Fransche en Italiaansche conversatielessen.
Eene dame voor Paedagogische adviezen.
Eene Dame voor handwerklessen.
Drie Dames voor Vioollessen.
Een Dame voor zanglessen.
Eene Dame voor schrijf-, kopiëer- en vertaalwerk.
Een Dame voor lessen in machineschrijven, stenographie en moderne talen.
Een Dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken
Een Dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
Een Dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.
Twee Dames voor het waarnemen der huishouding.
Een dame als Lectrische of Dame van Gezelschap.
Een Dame als Stenotypiste voor Indië.
Drie heeren voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
Een Dame voor het waarnemen der huishouding.

☞ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van „Oost en West", geen direct belanghebbende, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeystr. 100,	's-Gravenhage,	Javaansch.
D. A. P. KOK, Marialaan 162a,	Lochem.	Maleisch, gediplomeerd.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	Javaansch. Maleisch. Madoereesch.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	Javaansch. Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, van Speijckstraat 1,	Utrecht,	Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

⁂ Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.**
door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar **f 0.10.** 50 ex. **f 2.80.**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.**
door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar **5 cent.** 50 ex. **f 2.—**;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

⁂ Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;

II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

Huishoudelijke- en Keuken-Artikelen.

Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN

24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.

Baden en Geysers.

Gas- en Elec. Ornamenten

Haarden en Kachels.

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

Lingerie

en

Huishoudgoederen

tot matige prijzen.

A. A. BOLT, Confiseur-Patissier.

Bankastraat 4c, 4d, 4e, 4f. Hofleverancier. **'S-GRAVENHAGE.**

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.

Ook verkrijgbaar in „BOEATAN", Heulstraat 19.

G. L. NIJENHUIS.

PRINSEGRACHT 132a. LIJSTENMAKERIJ.

Schilderijen-, Spiegel- en Platenhandel, Inramen van alle mogelijke Wandversiering, Vergulden enz.

SOLIDE EN BILLIJKE BEDIENING.

Fournisseurs de S. M. la Reine. **Fournisseurs de S. M. la Reine Mère.**

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons, Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES.

Dentelles de Bruxelles Ver'tables.

Téléphone 2155

Maison de Nouveautés

Compagnie Lyonnaise

9 Kneuterdijk - LA HAYE.

Kunstzalen d'Audretsch.

HOOGE WAL 16A.,
'S-GRAVENHAGE.

Voortdurende Tentoonstelling

van

Schilderijen, Etsen en Kunstvoorwerpen.

Geopend van 10—5,
Zondags van 2—5 uur.

Vrije Toegang.

VOOR

Gemeub. Woningen

wende men zich tot de

N.V. v. h. CORSMIT BROSSOIS,

Korte Voorhout 12a - Tel. 811.

ALTIJD WONINGEN BESCHIKBAAR.

J. A. M. MULDER, Uurwerkmaker.

Noordeinde 182-184 - Den Haag.

TELEFOON 7413.

W. P. de BOCK

PIET HEINSTR. 71-73. TEL. 1769.

BADEN, GEIJSERS.